

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

Правове забезпечення соціальної роботи

(назва освітнього компонента)

підготовки бакалавра

(назва освітнього рівня)

спеціальності 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Луцьк – 2024

Силабус освітнього компонента «Правове забезпечення соціальної роботи» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Розробник: Чернета Світлана Юріївна, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

юф. Чернета С.Ю.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
протокол № 2 від 4 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри:

(проф. Чернета С.Ю.)

© Чернета С.Ю., 2024 р.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота ОПП Соціальна робота. Соціальна педагогіка. ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>180/ 6</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>2</u> -ий
		Лекції <u>38</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>38</u> год.
		Лабораторні _____ год.
ІНДЗ: <u>є</u>		Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота <u>92</u> год.
		Консультації <u>12</u> год.
	Форма контролю: <u>екзамен</u>	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача (- ів)

ППП Чернета Світлана Юріївна,
 Науковий ступінь доктор педагогічних наук,
 Вчене звання професор
 Посада завідувачка кафедри, професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
 Контактна інформація
 Телефон +380506756783,
 Електронна пошта Cherneta.Svitlana@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Освітній компонент «Правове забезпечення соціальної роботи» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Вивчається в другому семестрі, формою підсумкового контролю є екзамен. На вивчення освітнього компонента відведено 6 кредитів (180 годин), у тому числі: 38 годин лекційних, 38 год. практичних, 12 год. консультації та 92 год. самостійної роботи.

Вивчення освітнього компонента «Правове забезпечення соціальної роботи» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх фахівців із соціальної роботи, соціальних педагогів, їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійні обов'язки, забезпечить оволодіння сучасними теоретичними і прикладними знаннями з аналізу та застосування норм права, допомагатиме подальшому професійному зростанню в умовах удосконалення правового регулювання соціальної сфери.

2. Пререквізити:

Для освоєння освітнього компонента використовують знання, вміння і навички сформовані у ході вивчення ОК «Вступ до соціальної роботи», «Історія соціальної роботи».

- Постреквізити:

Освоєння даного освітнього компонента є необхідним для подальшого вивчення ОК «Соціальна педагогіка», «Соціальна політика», «Соціально-правовий захист окремих категорій клієнтів», «Соціальний супровід сім'ї», написання курсових робіт з соціальної педагогіки, з теорії та технологій соціальної роботи, кваліфікаційної роботи, виробничих практик.

3. Мета - засвоєння здобувачами освіти цілісної системи знань про основи правового

забезпечення соціальної роботи; формування умінь організації діяльності у системі забезпечення, охорони та захисту прав людини і громадянина у соціальній та освітній сферах; формування готовності майбутніх фахівців із соціальної роботи, соціальних педагогів до правозахисної діяльності у процесі професійної діяльності.

Завдання освітнього компонента: з'ясування теоретичних та історичних аспектів конституційно-правової природи соціальної роботи, аналіз норм правових документів, які регламентують організацію діяльності у соціальній сфері, в закладах освіти, враховуючи кожного учасника цього процесу, з'ясування принципів та правових гарантій діяльності фахівця з соціальної роботи, тенденції розвитку та шляхи удосконалення соціальної сфери в Україні, розробка на основі типових, документи для організації практичної діяльності фахівців із соціальної роботи, соціальних педагогів та ін.

4. Освітній компонент спрямований на формування *інтегральної компетентності*

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної і соціально-педагогічної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов);

загальних компетентностей

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. фахових компетентностей.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

фахових компетентностей

ФК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК 12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту; сприяти соціальній інтеграції вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи і соціальної педагогіки.

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної, соціально-педагогічної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи і соціальної педагогіки, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної, соціально-педагогічної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків, різних видів насильства та складних життєвих обставин.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів професійної діяльності, надавати їм психологічну підтримку, консультаційну допомогу й насажувати клієнтів.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН 25. Здійснювати соціально-педагогічну і соціально-правову підтримку, соціальну інтеграцію вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, вебсервіс Google Classroom), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: *вправи*.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ¹ / Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретико-методологічні основи правового супроводу соціальної роботи						
Тема 1. Теоретичні та практичні основи соціальної роботи в міжнародних документах	9	2	2	4	1	ДС, ДБ/2
Тема 2. Соціальна робота як гарант дотримання прав людини. Дотримання принципів академічної доброчесності. Запобігання проявам корупції	9	2	2	4	1	ДС, ДБ/2

Тема 3. Теоретичні засади базових нормативних документів соціальної роботи	8	2	2	4	-	ДС, ДБ/2
Тема 4-5. Правові основи надання соціальних послуг	13	4	4	4	1	ДС, ДБ/4
Разом за модулем 1	39	10	10	16	3	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Правовий супровід роботи соціального педагога в закладах освіти						
Тема 6. Нормативно-правове регулювання діяльності соціального педагога в закладах дошкільної освіти	12	2	2	7	1	ДС, ДБ/2
Тема 7. Нормативно-правове регулювання діяльності соціального педагога в закладах загальної середньої освіти	12	2	2	7	1	ДС, ДБ/2
Тема 8. Поняття та місія освітнього омбудсмена	8	2	2	4	-	ДС, ДБ/2
Разом за модулем 2	32	6	6	18	2	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Правове регулювання соціальної роботи в закладах соціального спрямування						
Тема 9. Управління та відділи соціального захисту населення	11	2	2	6	1	ДС, ДБ/2
Тема 10. Правове регулювання діяльності фахівця із соціальної роботи в територіальній громаді	11	2	2	6	1	ДС, ДБ/2
Тема 11. Правовий супровід діяльності центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	11	2	2	6	1	РЗ/К/2
Тема 12. Правові підстави діяльності служби у справах дітей	11	2	2	6	1	РМГ/2
Тема 13. Повноваження Національної соціальної сервісної служби	11	2	2	6	1	РМГ/2
Разом за модулем 3	55	10	10	30	5	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Соціально-правові основи соціальної роботи з дітьми та молоддю						
Тема 14. Правовий статус та конституційні права, гарантії для дітей та молоді	10	2	2	6	-	РМГ/2
Тема 15. Реалізація права	9	2	2	5	-	РЗ/К/2

на освіту						
Тема 16. Реалізація права на охорону здоров'я	9	2	2	5	-	РМГ/2
Тема 17. Правовий супровід дітей з інвалідністю	9	2	2	4	1	РЗ/РМГ/2
Тема 18. Соціально-правові засади захисту дітей, які зазнали насильства	9	2	2	4	1	РМГ/2
Тема 19. Державні організації та організації недержавного сектору з захисту прав дітей та молоді	8	2	2	4	-	РМГ/2
Разом за змістовим модулем 4	54	12	12	28	2	12
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60/Т
МКР 1						15
МКР 2						10
МКР 3						10
МКР 4						25
ІНДЗ						2
Всього годин/ Балів	180	38	38	92	12	100

Примітки: ^{1/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль І. Теоретико-методологічні основи правового супроводу соціальної роботи		
1.	Подайте у вигляді таблиці відповідність соціального забезпечення міжнародним стандартам соціального захисту.	4
2.	Порівняти тлумачення поняття «соціальна робота» в міжнародному та українському законодавстві.	4
3.	Визначити основні функції та призначення соціальної роботи	4
4.	Подати у вигляді таблиці порівняння базових соціальних послуг України та 3 країн Європи на вибір	4
Змістовий модуль ІІ. Правовий супровід роботи соціального працівника в закладах освіти		
5.	Особливості правового супроводу дітей закладу дошкільної освіти.	7
6.	Особливості діяльності психологічної служби ЗЗСО	7
7.	Посадові обов'язки соціального працівника в ЗЗСО	
8.	Проаналізувати правові підстави виникнення служби освітнього омбудсмена. Визначити його повноваження.	4
9.	Проаналізувати Положення про освітнього омбудсмена. Окреслити порядок призначення на посаду.	

Змістовий модуль III. Правове регулювання соціальної роботи в закладах соціального спрямування		
10.	Визначити основні завдання управлінь та відділів соціального захисту населення	6
11.	Проаналізувати діяльність фахівця із соціальної роботи на прикладі конкретної територіальної громади за категоріями клієнтів.	6
12.	Основні завдання та напрями роботи діяльності центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	6
13.	Органи і служби у справах дітей, їх повноваження та структура	6
14.	Подати у вигляді таблиці повноваження Національної соціальної сервісної служби	6
Змістовий модуль IV. Соціально-правові основи соціальної роботи з дітьми та молоддю		
15.	Подати порівняння моделей соціальної політики щодо дітей та молоді України та 3 країн Європи на вибір	6
16.	Правові засади діяльності соціального працівника щодо захисту прав дітей-сиріт	5
17.	Порівняти конституційні гарантії права на освіту в Україні та 3 країнах Європи на вибір	5
18.	Подати схематично систему охорони здоров'я дітей та молоді	4
19.	Розробити зміст соціальної реклами щодо захисту осіб з інвалідністю	4
20.	Подати алгоритм дій соціального працівника, який виявив факт домашнього насильства за участю дитини	4
	Всього	92

7. Індивідуально науково-дослідне завдання (ІНДЗ)

Індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ) видаються здобувачам освіти на першому занятті, і виконуються здобувачем самостійно у письмовій формі при консультуванні з викладачем. Вправи здобувач освіти вибирає самостійно, не більше 2. За виконання однієї вправи передбачено **1 бал**. Максимальна кількість балів за **ІНДЗ 2 бали**.

Вправа 1. Прочитайте наведені вислови. Проаналізуйте розуміння прав людини: дайте обґрунтовану відповідь, використовуючи наведені висловлювання, на питання: чи може існувати однакове для всіх людей і народів — хоч би де й коли вони проживали — розуміння прав людини?

1. 20... Вільна людина буде штрафуватися за малу провину тільки згідно з родом провини... 39... Жодну вільну людину не буде заарештовано та ув'язнено, чи позбавлено майна, чи оголошено поза законом, чи вигнано... інакше, як за законним вироком рівних йому і за законом країни. (З Великої хартії вольностей, Англія, 1215 р.)

2. Визнаємо такі істини очевидними: що всіх людей створено рівними, що Творець наділив їх певними непорушними правами, що до тих прав належать життя, свобода і прагнення до щастя, що з метою забезпечення цих прав з посеред людей вибиралося правління, справедлива влада якого впливала зі згоди підлеглих, що, коли якась форма правління унеможливлювала би досягнення цих цілей, то народ має право змінити такий уряд або скинути і скликати новий, фундаментом якого будуть такі засади й така організація влади, які здаватимуться народові найбільш сприятливими для його щастя та безпеки (Декларація незалежності США, 1776 р.)

3. Метою будь-якого політичного союзу є збереження природних і невідчужуваних прав людини. Права ці: свобода, власність, безпека і спротив гнобленню. Принцип усієї верховної влади перебуває суттєвим чином в нації. Ніяка установа, ніяка особа не може здійснювати владу, що не

походить прямо від нації. (Декларація прав людини і громадянина, Франція, 1789р.)

4. Беручи до уваги, що визнання гідності, яка властива всім членам людської сім'ї, та рівних і невід'ємних їхніх прав є основою свободи, справедливості та загального миру; .. і зневажання і нехтування правами людини призвели до варварських актів ...; і необхідність, щоби права людини охоронялися силою закону з метою забезпечення того, щоби людина не була змушена вдаватися... до повстання проти тиранії й гноблення; і... що загальне розуміння характеру цих прав і свобод має величезне значення... Генеральна Асамблея проголошує цю Загальну декларацію прав людини (Преамбула Загальної декларації прав людини, 1948 р.)

Вправа 2. На основі аналізу міжнародних документів з прав людини наведіть приклади прав і свобод людини, що належать до вказаних категорій. Заповніть таблицю.

<i>Категорія прав і свобод</i>	<i>Права/свободи</i>
Природні права людини	
Набуті права	
Права людини	
Права громадянина	
Громадянські/особистісні права	
Культурні права	
Економічні права	
Політичні права	

Вправа 3. Основна ідея Міжнародних документів, що діти потребують особливого правового захисту.

Висловіть свої міркування щодо цієї тези, послідовно виконуючи завдання:

- використовуючи текст статей Конвенції ООН з прав дитини, визначте, які саме види прав дитини в них зафіксовані, наведіть відповідні приклади;
- поясніть, з якою метою були прийняті міжнародні документи з прав дитини;
- дайте власну оцінку змісту тези. Наведіть два—три аргументи на її захист.

Критерії оцінювання ІНДЗ

1 бал - здобувач освіти самостійно обґрунтовує, викладає своє бачення, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь; аналізує різні погляди для кожної ситуації, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання поставлених ситуацій; вкінці робить висновок, який органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.

0,5 бал - здобувач освіти самостійно обґрунтовує, викладає своє бачення, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь; аналізує різні погляди для кожної ситуації, наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок впливає із проблеми, яка аналізується; у роботі є недоліки: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди обґрунтовані, не підкріплені фактичним матеріалом, переходи між ними не є вмотивованими.

0,1 балів - здобувачем освіти висловлення не відповідають або частково відповідають проблемі, яка розглядається; лексика і граматична будова мовлення на елементарному рівні; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Правове забезпечення соціальної роботи» здійснюється на

основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Правове забезпечення соціальної роботи» є екзамен. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, робота в малих групах, індивідуальна робота, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 40.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи у вигляді письмового або комп'ютерного тестування та проводиться або під час навчального заняття (його частини). Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо з дисципліни підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК (навчальної дисципліни). Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності;

використані методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної доброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагиату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V. Підсумковий контроль

Іспит проводиться у вигляді письмового або комп'ютерного тестування. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (по 2 бали). Максимальна оцінка за іспит – **60 балів.**

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Тестові завдання складаються відповідно до питань, винесених на іспит.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Орієнтовні питання іспиту

1. Характеристика основних груп нормативних документів соціальної роботи.
2. Регламентуючі та дорадчі міжнародні документи соціального спрямування.
3. Загальна декларація прав людини (ООН, 10 грудня 1948 р.),
4. Міжнародний пакт про цивільні і політичні права,
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (Нью-Йорк, 19 грудня 1966 р.).
6. Конвенція про права дитини (1989р.)
7. Європейські міжнародні стандарти в галузі соціального права: вплив на національну юридичну практику.
8. Відповідність соціального забезпечення міжнародним стандартам соціального захисту.

9. Пряме застосування міжнародних актів після їх ратифікації; включення основних положень міжнародних актів у тексти національних законів; реалізація положень ратифікованих або нератифікованих актів за допомогою внутрішнього законодавства.

10. Конституційні засади соціальної роботи. Поняття соціального захисту населення.
11. Співвідношення понять “соціальна робота» і “соціальний захист».
12. Моделі соціального захисту населення.
13. Соціальний захист в Україні.
14. Соціальна робота як складова соціальної політики держави.
15. Мета, завдання та суб’єкти соціальної політики держави.
16. Соціальні стандарти.
17. Мінімальні державні соціальні стандарти та соціальні гарантії.
18. Соціальні норми та нормативи.
19. Прожитковий мінімум.
20. Поняття та основні види соціальних послуг.
21. Забезпечення прав громадян, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, на соціальні послуги.
22. Організація діяльності з надання соціальних послуг.
23. Мінімальний базовий комплекс соціальних послуг.
24. Договір про надання соціальної послуги.
25. Індивідуальний план надання соціальної послуги.
26. Соціальний працівник як надавач соціальних послуг, його основні права та обов’язки.
27. Соціальний працівник як суб’єкт соціальної роботи.
28. Нормативні документи, які регламентують діяльність соціального працівника в закладах дошкільної освіти. Посадові обов’язки соціального працівника закладу дошкільної освіти. Особливості правового супроводу дітей закладу дошкільної освіти.
29. Правове забезпечення діяльності соціального працівника в закладах загальної середньої освіти різного типу.
30. Права та обов’язки учасників освітнього процесу.
31. Посадові обов’язки соціального працівника в загальноосвітнього закладу.
32. Особливості супроводу учнів.
33. Правові підстави реалізації соціальної роботи з сім’ями, дітьми та молоддю.
34. Основні напрями державної політики у сфері соціальної роботи з сім’ями, дітьми та молоддю.
35. Суб’єкти та об’єкти соціальної роботи: їх права та обов’язки.
36. Нормативно-правове забезпечення діяльності центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді.
37. Структура центру.
38. Основні завдання та напрями роботи.
39. Повноваження центру.
40. Базові законодавчі та нормативні акти щодо діяльності служб у справах дітей.
41. Органи і служби у справах дітей, їх повноваження та структура.
42. Спеціальні установи для дітей.
43. Приймальники-розподільники для дітей.
44. Загальноосвітні школи та професійні училища соціальної реабілітації.
45. Центри медико-соціальної реабілітації дітей.

46. Спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України.
 47. Притулки для дітей служб у справах дітей.
 48. Правовий статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування. Сімейний кодекс України.
 49. Положення про прийомну сім'ю.
 50. Положення про дитячий будинок сімейного типу.
 51. Положення про органи опіки та піклування
 52. Правові основи усиновлення.
 53. Визначення правового статусу соціально незахищених груп населення.
 54. Соціальні гарантії ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД осіб.
 55. Нормативні документи, що регламентують соціальну роботу з безробітними.
 56. Правовий супровід бездомних та безпритульних дітей.
 57. Соціально-правовий захист осіб з обмеженими можливостями.
 58. Система сімейного законодавства.
 59. Правова підтримка сімей з дітьми, неповних, малозабезпечених, багатодітних, сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.
 60. Законодавче забезпечення соціально-виховної роботи у службі пробації.
 61. Соціальна робота в системі пробації.
 62. Соціальна робота з неповнолітніми правопорушниками.
 63. Співпраця соціального працівника та молодіжних громадських організацій
 64. Просвітницька діяльність соціального працівника.
 65. Особливості діяльності психологічної служби.
 66. Історичні витоки інституту омбудсмена у світі.
 67. Становлення інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
 68. Поняття освітнього омбудсмена. Місія та цінності.
 69. Виникнення освітнього омбудсмена закордоном
 70. Аналіз міжнародного законодавства з питань реалізації права на освіту
 71. Конституція України. Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту».
 72. Положення про освітнього омбудсмена. Порядок призначення на посаду.
 73. Права та обов'язки освітнього омбудсмена. Сфера діяльності.
 74. Правові підстави виникнення служби освітнього омбудсмена . Завдання Служби.
- Структура та повноваження.
75. Процедура подання до освітнього омбудсмена скарг про порушення прав у сфері освіти. Подання скарги. Розгляд скарги.
 76. Механізми взаємодії освітнього омбудсмена у сфері освіти.
 77. Регіональні представництва Уповноваженого з питань освіти. Представники.
 78. Міжнародний досвід становлення інститут студентського омбудсмена.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

2 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого

мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

1,5 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

1 бал - Оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

0 балів - Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Законодавчі акти

1. Конституція України : прийнята 28 червня 1996 р., із змінами від 08.12.2004р. *Відомості Верховної Ради*. 2005. № 2. 44 с.
2. Сімейний кодекс України : прийнятий 10 січня 2002 року № 2947–III. URL : www.rada.gov.ua
3. Закон України «Про освіту» : прийнятий 5 вересня 2017р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про дошкільну освіту» : прийнятий 11.03.01р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Закон України «Про загальну середню освіту» : прийнятий 13.05.99 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Закон України «Про позашкільну освіту» : прийнятий 22.06.2000 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Закон України «Про пробацію» : прийнятий 05.02.2015 року № 1197-1 / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>
8. Закон України «Про соціальні послуги» : прийнятий 17.01.2019р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
9. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» : прийнятий 24.01.1995 № 20/95-BPP. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>
10. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» : прийнятий 19 листопада 1992 року № 2801-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
11. Закон України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" : прийнятий 1991 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>
12. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» : прийнятий 05.10.2000 № 2017-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>.
13. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» : прийнятий 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
14. Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» : прийнятий 12 грудня 1991 року № 1972-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1972-12#Text>
15. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» : прийнятий 21 червня 2001 року № 2558-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
16. Закон України «Про громадські об'єднання» : прийнятий 22 березня 2012 року № 4572-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
17. Деякі питання діяльності центрів соціальних служб : постанова Кабінету Міністрів України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
18. Декларація прав дитини : прийнята 1959 р. URL : www.zakon.rada.gov.ua
19. Декларація про права осіб з інвалідністю : прийнята 1975 р. URL : www.zakon.rada.gov.ua
20. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю (1993 р.). URL : www.rada.gov.ua.
21. Наказ МОН України від 24.04.2003р. № 257 “Про затвердження Примірного статуту дошкільного навчального закладу”. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0257290-03#Text>
22. Положення «Про дошкільний навчальний заклад. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-%D0%BF#Text>
23. Про здійснення соціально-педагогічного патронату: Лист МОН України від 17.12.2008р. № 1/9-811. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-811290-08#Text>
24. Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів : Постанова КМУ від 13 вересня 2017 р. № 684. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-%D0%BF#Text>
25. Положення про психологічну службу у системі освіти України : Наказ МОН України від 22.05.2018 № 509. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
26. Положення про освітнього омбудсмана : затв. постановою Кабінету міністрів України від 06 червня 2018 р. № 491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2018-п>.

27. Про деякі питання освітнього омбудсмена : постанова Кабінету міністрів України від 06 червня 2018 р. № 491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2018-п>.

28. Порядок та умови звернення до освітнього омбудсмена : затв. постановою Кабінету міністрів України від 06 червня 2018 р. № 491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2018-п>.

Посібники, монографії, наукові статті

29. Валєєв Р. Г. Освітнє право України : навч. посібник. Луганськ : Луганська правова фундація, 2011. 287с.

30. Гребя Р. В. Нормативно-правове забезпечення реформування системи соціальних послуг в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2016. № 3(54). С. 1-8.

31. Гребінь Л.О., Карпич І.О. Правове регулювання соціальної роботи в Україні URL : https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/8448/1/KARPYCH_15.pdf

32. Колосок Андрій, Чернета Світлана. Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента «Правове забезпечення соціальної роботи». *Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота освітнього ступеня Бакалавр / за заг. ред. С. Чернети, Н. Корпач. Луцьк : Волинськ.. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 822 с. С. 367-391.*

33. Перець В. І. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Правові засади соціальної роботи” (для бакалаврів). Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 30 с.

34. Права дітей та підлітків : навч. посіб. / О. М. Байталюк, О. Б. Німко. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2010. 52 с.

35. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. У 2-х ч.; Ч. 2 / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / за заг. ред.: Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. С. 19-21.

36. Управління діяльністю соціальних служб : метод. посібник / [авт. кол. : Н. Гусак, Н. Кабаченко, В. Назарук, К. Савчук, О. Савчук, Л. Скоропада, Л. Чорній] ; упорядн.-заг. ред. О. Іванова, Н. Гусак ; ПРООН в Україні, Проект «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». Київ : К.І.С., 2013. 178 с.

37. Чернета Світлана. Соціально-правовий захист жертв домашнього насильства. *Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики: колективна монографія*. Волинський національний університет імені Лесі Українки. За редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: Волинськполіграф, 2021, 323 с. С. 57-89.

38. Чернета С. Ю. Практична спрямованість підготовки фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг. *The system of social services of Ukraine amidst transformation: modern trends and challenges : Scientific monograph*. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. 220 p.

39. Czerneta S. Treść i kierunki przygotowania pracowników socjalnych do pracy z podmiotami probacji. *Knowledge. Education. Law. Managtmtnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. 2016. № 4 (16). P. 26-34.

40. Social Security Regulations 2018. (LI 2018/202). URL: <https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/108234/133665/F-107381880/NZL108234.pdf>

Інформаційні ресурси

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Президент України <https://www.president.gov.ua>

Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини <http://ombudsman.gov.ua>

Освітній омбудсмен України <https://eo.gov.ua/>

Офіційний сайт Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua>

Офіційний сайт Міністерства соціальної політики – <http://www.mlsp.gov.ua/>

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки - [http:// mon.gov.ua](http://mon.gov.ua)